

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כה חשוני תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 4:03 תל-אביב: 4:17 חיפה: 4:07 מוצאי שבת: ירושלים: 5:17 תל-אביב: 5:18 חיפה: 5:16 ר"ת: 5:55

פרשת חיי שרה

כבוד הבריות

כבודה של בת ישראל...

סיפר הגאון רבי יהודה קנר שליט"א: פעם ישבתי בחדרו של הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל והגיע בחור ונפשו בשאלתו: נפגשתי עם בחורה מספר פגישות ופתאום נודע לי שאבא שלה שייד לקהילה בהודו שהם בספק יהדות. ואמנם אין כאן פסול חיתון כי האמא יהודיה, אבל אני כהן, והשאלה האם מותר לי להתחתן איתה דעכו"ם שנשא בת ישראל, הולד פגום לכהונה.

והשיב לו רבי ניסים, שבב"ש (סימן ד) ישנן שתי דעות, לדעה אחת הולד פגום לכהונה, ולדעה שניה זה ספק, א"כ בסיכום יש כאן ספק ספיקא, ספק אם האבא גוי, וספק אם הילד פסול לכהונה. ולכתחילה לא היה צריך להפגש איתה, אבל עכשיו, אם יעזוב נמצא שמבייש בת ישראל ואיך אפשר לבייש בת ישראל, על כן - פסק רבי ניסים - אתה יכול להמשיך ולהתחתן איתה.

והוסיף רבי ניסים לספר באותו מעמד מעשה לא ידוע: אחד מראשי הישיבות הגדולים והמפורסמים בדורינו (ונקב בשמו, רבי ד.פ.) כשהציעו לו את אשתו, הוא נפגש איתה והיה נדמה לו שהיא פוזלת. הוא חזר לישיבה והיתה לו תרעומת למה הציעו לו בחורה עם חסרון כזה.

אך הוא נמלך בדעתו ואמר הרי אם לא ארצה להמשיך היא תתבייש ואסור לבייש בת ישראל, על כן החליט שהוא מתחתן איתה, למרות החסרון. לבסוף התברר שטעה והיא לא פוזלת, עם זאת טען כל השנים שבזכות הוויתור שלו שהסכים להתחתן איתה למרות שחשב בטעות שיש בעיה, זכה לבנים תלמידי חכמים גדולים.

הלמות עמלים

כבודם של אורחים...

כ"ק האדמו"ר רבי אברהם זוד מבוטשאש זצ"ל היה מזמין לשולחנו בליל הסדר את כל מחוסרי הבית שנזדמנו לעירו. בביתו הקפידו מאד, כמנהג החסידים, שלא לשרות את המצות ולא לאכול "שרויה".

והנה אחד האורחים לקח את כל המצות שהיו מונחים לפניו, והשקיע את כולו במרק. הרבי ראה את מעשהו ולא הגיב מאומה. וכמובן שהחסידים אף הם לא אמרו דבר, אבל לא התאפקו מלחייך למראה גרגרנותו של העני.

פנה אליהם הרבי ואמר: "כאשר הייתי בברדיטשוב בליל הסדר, עשה הצדיק רבי לוי יצחק זצ"ל תנועות משונות מרוב התלהבות דקדושה, ועלה אז חיוך על שפתי. הצדיק הבחין בכך, ואני באתי לפניו בפוזמקאות לרגלי כדי לקבל נזיפה..." שמעו החסידים, ובאו למחרת החג לקבל נזיפה על חיובם...

באלהי צדיקים

לשמור על כבוד הזולת באשר

הוא !

נלמד מהפסוק: "ותמהר ותער כדה אל השוקת ותרץ עוד אל הבאר לשאוב..." (פרק כד-ב)

וכתב השל"ה הק': ראה והתבונן בחכמת המוסר שהיה לרבקה לנהוג כבוד הבריות, כי מתחילה שתה אלעזר ונשארו מים בכדה, ולא ידעה רבקה מה לעשות: אם תתן המים הנותרים לגמלים, יראה כאילו משהו הבהמה לאדם, להשקותם מכלי אחד. ואם תשפוך המים הנותרים לחוץ, הוא גם כן העדר כבוד להיות יתרת מים נידונין כשופכין. לכן התחכמה לרוץ, ומכח הריצה עשתה כאילו נפל הכד מאילו ונשפך, ואז מלאה אותו מים. ובזה נשאר אלעזר בכבודו. (תוכחת מוסר).

עד כמה חייב אדם לשמור על כבודו של הזולת מביא הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל (בספרו לב אליהו) ראה מההלכה שכל מת מצוה שאין לו קרובים, הכל חייבים לטפל בקבורתו.

וכל כך למה? משום שהנשמה מרגישה בבזיון, שכן הגוף מוטל בבזיון בשדה ואין מי שיטפל בו. לפיכך כדי להצילו מבזיון חייבים הכל לטפל בקבורתו, ואפילו כהן גדול ונזיר שאסור להם להטמא, בכל זאת מיטמאים הם למת מצוה, ואפילו ההולכים לקיים מצוות כמו שחיתת הפסח או למול את הבן, מצוות אשר העובר עליהם חייב כרת, אעפ"כ נדחים הם לצורך טיפול בקבורתו של מת מצוה. עד כדי כך הקפידה התורה על כבודו של מת.

מעתה נלמד ק"ו בעצמינו: אם כך הקפידה התורה על כבודו של המת שהגוף עצמו כבר אינו מרגיש בבזיונו כי אם רק הנשמה שכבר נפרדה ממנו, על אחת כמה וכמה מחויבים אנו לשמור על כבוד גופו של אדם חי ולמנוע בזיון מאדם שהגוף והנשמה שבו מרגישים את הבזיון. וביותר חמור הדבר כאשר הבזיון הוא בפני רבים רח"ל.

ידועה אמרת חז"ל במשנה (אבות פ"ד מ"א): איזהו מכובד. המכבד את הבריות שנאמר "כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו". מדוע המכבד הריהו "מכובד"? יתכן לבאר, שהרי ידוע שאדם מתכבד רק כאשר אדם מכובד מכבדו, לא כן כאשר אדם בזוי מכבדו, אין זה כבוד בשבילו. מעתה, אם יכבד את הבריות כולם ללא יוצא מן הכלל, נמצא לדידו אין מציאות כזו של אדם בזוי, ואזי כל אדם באשר הוא, שיכבד את המכובד, יהיה זה כבוד בשבילו, שהרי אצלו כל אדם מכובד הוא.

מצוה לגמול חסד עם המתים, לטפל בצרכי קבורתם ולזכות נשמתן!

נלמד מהפסוק: "ואקברה מתי מלפני" (פרק כג-ד) ומהפסוק: "לכל באי שער עירו" (שם, י)

וכתב רש"י: שכולן בטלו ממלאכתן ובאו לגמול חסד לשרה. ועל הפסוק להלן: "ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו" אמרו חז"ל: "הדא הוא דכתיב: 'רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד' (משלי כא-כא). 'צדקה' - זה אברהם שנאמר 'ושמרו דרך ה' לעשות צדקה'. 'חסד' - שגמל חסד לשרה. (מד"ר בראשית כח-ג)

כתב הרמב"ם (פ"ד מהל' אבל ה"א): מצות עשה של דבריהם להוציא המת ולשאתו על הכתף ולילך לפניו ולספוד ולחפור ולקבור... ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור. ואף שמצוות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך... ונפסק בשו"ע וי"ד שס"א-ג: הרואה את המת ואינו מלווהו, עובר משום "לועג לרש" ובר נידוי הוא ולפחות ליוונו ד' אמות.

עד כמה גדולה זכותם של המלויים את המת, ניתן ללמוד מדברי חז"ל במדרש (בר"ר ק-י) על הפסוק הנאמר בלויית יעקב: "ויבואו עד גורן האטד וירא יושב הארץ הכנעני את האבל" (נ-י) שואלים חז"ל: וכי יש גורן לאטד? [=הרי אטד הם קוצים שאין להם פירות לגורן]. אלא הם הכנענים. מלמד שהיו ראויים לדוש כאטד. באיזו זכות ניצלו? בזכות החסד שעשו עם יעקב אבינו. ומה חסד עשו? ר"א אומר אזורי מתניהם התיירו [לאות אבל] ור"ל אמר קשרות כפתותיהן התיירו...

עוד מצינו עד כמה מעולה החסד שבקבורת המת לפני הקב"ה, בדברי חז"ל (ילקו"ש בראשית לח): אחרי שקין הרג את הבל, היו אדם וחווה כואבים ומתאבלים עליו, ולא ידעו מה לעשות להבל, בא עורב אחד שמת לו אחד מחבריו, לקח אותו וחפר בארץ וטמנו לעיניהם. אמר אדם: כעורב אני עושה. מיד לקח נבלתו של הבל וחפר בארץ וטמנה. על כך שילם הקב"ה שכר טוב לעורבים בעולם הזה.

ומה שכר נתן להם? כשהם מולידים את בניהם הקב"ה נותן להם מזונם בלא מחסור. ולא עוד, אלא שהם קוראים ליתן מטר על הארץ והקב"ה עונה אותן שנאמר (תהלים קמז) "נותן לבהמה לחמה לבני עורב אשר יקראו".

בספר מנורת המאור (נר ג' כלל ח' ח"ג) מובא, כי המתעסק בקבורת המתים ובהספדם, גומל חסד לעצמו, מלבד החסד שעושה למתים ולקרוביהם. וכל כך למה? מפני שבהתעסקו בזה, גורם לו לשבר גאון לבו, וליראה מן החטא ולהלך בדרכי מצוה בזוכרו יום המיתה. כמו ששנינו באבות (פ"ג מ"א) "הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך..."

מלוח בעצמו עד לבית העלמין...

נוהג היה הגאון **רבי יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל עד לימיו האחרונים ממש, להשתתף בהלוויית המתים. כמעט כל בן תורה שנלב"ע, היה רבי יוסף חיים מלווהו בכבודו ובעצמו עד לבית העלמין.

באחת ההלוויות שאירעו זמן קצר קודם פטירתו, כאשר ההליכה היתה כרוכה אצלו במסירות נפש, הקפיד גם אז ללוות את המת שהיה אחד מחכמי הישיבות בירושלים. ניגש אליו נאמן ביתו וביקש ממנו כי בפעם הזאת יסתפק בליווי עד לשער האשפות ולא עד בית העלמין.

שמע רבי יוסף חיים את הבקשה והביע פליאתו: "הנני חבר בחברא קדישא זה כבר ארבעים וחמש שנים, ולא ידעתי שמתייחסים אלי ביחס מיוחד מאשר לשאר בני החברא קדישא המכתתים רגלם בגשם ובשלג עד לבית העלמין". **עוד יוסף חי**

לזכות את נשמת הנפטר...

עשיר אמריקאי טס במיוחד לארץ ישראל כדי להכנס להגראי"ל **שטיינמן** זצ"ל ולשאול אותו את השאלה הבאה: "אני עשיר גדול תושב חו"ל, באחרונה אני רואה בחלומי את אבי כשהוא מחייך, כך חזר שוב ושוב כמה פעמים, האם יש לכך הסבר, הוא לא מדבר איתי אלא רק שמח ומחייך..."

שאל הרב שטיינמן: "האם אתה עושה דברים טובים עם הכסף שלך?" והלה השיב: "אני תורם פה ושם לנצרכים" חזר הרב שטיינמן ושאל: "אולי תיזכר אם עשית עוד משהו טוב לאחרונה?"

חשב העשיר נזכר והשיב: "בחצי שנה האחרונה. תרמתי 150 אלף דולר לגמרות חדשות ללימוד הדף היומי שבסופם ציורים איכותיים הממחישים את הבנת הגמרא עפ"י המפרשים" (היה נראה עליו כי מעולם לא פתח גמרא אך בכל זאת זכה לתרום).

התלהב הרב שטיינמן ואמר: "ודאי שאביך מחייך. האם ראית פעם אבא שהולך רעב וצמא והנה הבן שלו מקדמו באוכל ושתיה, איזה שמחה וחיוך גדול יביעו פניו... הרי הם כל כך רעבים שם בשמים לכל הדברים שיבואו מכאן. שם כבר אין אפשרות לאדם להועיל לעצמו, ואתה הגשת לאביך תלמוד תורה, גמרא ממש! הבנה של יהודים בסוגיות שבגמרא. הוא כל כך שמח עם זה, לכן הוא מחייך, כי פשוט החיית אותו..."

חכימא דיהודאי

בכיה ומספד על המת

בכי שאין לו גבול...

פעם הלך הגה"צ **רבי אליהו לופיאן** ז"ל לבקר את בנו של **הסבא מקלם**, והיה זה לאחר שנפטר גיסו הגאון **רבי הירש ברוידא** זצ"ל. הוא מצא אותו כשהוא בוכה על הנפטר אף שחלף זמן רב מפטירתו. תמה בפניו רבי אליהו: הרי נפסק שלושה ימים לבכי, שבעה להספד (שו"ע יו"ד סי' שצד סק"א) ומדוע ממשיך לבכות?

השיב לו בנו של הסבא: אמנם כך נפסקה הלכה, והטעם משום שאומר הקב"ה "אין אתם רחמנים יותר ממני". ועל כן קבעו חז"ל זמן וגבול לכל צער. אכן כל זה הוא רק כש"הבכי והמספד" הם על הנפטר, אזי שייך הטעם הנ"ל. ואולם אני בוכה על עצמי, ועל המצב בו כלל ישראל נמצא לאחר פטירתו, ובכי זה ככל שחולף הזמן, הולך ומתגבר, מאחר ומורגש חסרונו ביותר. על בכי מעין זה, אין דזמן ואין גבול. **שי לתורה**

מצוה לבכות על אדם כשר שמת, ולהספידו בראוי!

נלמד מהפסוק: "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה" (פרק כג-ב)

וכתב רבי אלעזר אזכרי זצ"ל (בספר חרדים פ"ד): מצוה לספוד על אדם כשר שמת שנאמר "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה". וזה בכלל גמילות חסדים. ואמרו המתעצל בהספדו על אדם כשר ראוי לקבורו בחייו. והביאו ראיה מן המקרא, והרעב שהיה בימי דוד שלוש שנים, שהיה לסיבת עוון שלא הספידו לשאול כהלכה. וכן מצוה לבכות על אדם כשר, כמו שנאמר: "ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'". וכתוב "ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה".

לדעת הגאון **רבי יהונתן אייבשיץ** זצ"ל, מטרתו של ההספד היא לעורר את העם ולהזכירם שאין פטירת האדם, במיוחד אם ת"ח הוא, צרה פרטית שאירעה במקרה, אלא צרה שבאה להעניש את הכלל.

הנה כך כתב (בספרו **יערות דבש**): עיקר חיוב ההספד לשתף עצמו בצרה ולומר אף גם בשלי נהייתה הצרה הזאת, כי כל ישראל נפש אחת ובפרט באובדן תלמיד חכם. ולכך כאשר מצאו השבטים את המציאה באמתחתם נאמר עליהם "ויחרדו", אנו שאבדנו ת"ח על אחת כמה וכמה.

ובעונותינו הרבים, כאשר יקרה לאחד שבר ל"ע, יאמרו אחרים מה לנו ולצרה הזאת, ואינם יודעים שכל ישראל נפש אחת, וגם לפעמים יתלו הדבר במקרה שקרה מחמת צער וזיקנה וכדומה. ואינם שמים על לב לומר מאיתו יתעלה הוא והכל בהשגחה פרטית לשלם לאיש כדרכי.

טוב וחיוני לאדם שיעמול לתיקון ושיפור מדותיו!

נלמד מהפסוק: "ואשבִיעך... אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבן כי אל ארצִי ואל מולדתי תלך" (פרק כד-ג-ד)

ויש לתמוה: הרי גם משפחתו של אברהם היו עובדי אלילים, ובמה טובים המה מן הכנענים? מתרץ הגאון רבי אברהם מסוכוטשוב זצ"ל (בעל אבני נזר): שונים הם הכנענים, אשר מלבד היותם עובדי אלילים, היו גם מושחתים במדות ובמוסר [=תועבת ארץ כנען]. ושחיתות במדות עוברת בתורשה לבנים. לפיכך שלל אברהם אבינו מכל וכל לקחת אשה ליצחק מבנות הכנעני המושחת במדות, לא כן אלו שמארץ מולדתו של אברהם, אף שמושחתים בעבירות והיו עובדי ע"ז אך שחיתות כזו אינה עוברת בתורשה לבנים.

התנאי הראשון של נישואין טובים, הוא "מדות טובות!" בזה בחן אליעזר את רבקה. כמו כן אברהם אבינו השביע את אליעזר על לקיחת אשה לבנו יצחק, ולא השביע אותו על השטר שנתן לו שכל נכסיו נותן ליצחק. ולא חש שאליעזר ישנה ויקח לעצמו את השטר, מכיון שעל שאר הענינים סמך על אליעזר כי הוא המושל בכל אשר לו, אבל בלקיחת אשה לא סמך על אליעזר כל עוד שלא נשבע לו.

מה ההבדל בין זה לזה? מדוע בעניני ממון סמך עליו ואילו בענין שידוך לבנו לא סמך עליו? אלא התשובה היא כי מדות טובות הוא יסוד החיים ממש, וא"א לוותר על זה כמלא נימה, משא"כ בענינים אחרים אפילו כל כסף שבעולם בזה ניתן להסתמך על אליעזר.

כיוצא בזה ביאר הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל את הפסוק "וינחם יצחק אחרי אמו". ונשאלת השאלה מדוע לא התנחם עוד מקודם כששמע על המופתים הרבים והגילויים השמימים המלמדים שרבקה היא בת זוגו? אלא למדנו מכאן שכל עוד אין את המדות הטובות והמעלות שבין אדם לחברו לא מספיקים המופתים, ורק כשראה יצחק שעם כניסת רבקה לביתו חזרו כל המעלות שהיו בביתו מאז אמו רק אז התנחם על מות אמו.

ואמנם צריך לדעת שמי שתכונתו רעות, לא קל לעוקרם מן השורש, וכפי שמוצאים בפרשתנו שתכונות רעות עוברות בתורשה, ולכן לא רצה אברהם את בנות הכנעני. עם זאת כותב הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל (באור ישראל) שכוחות האדם ברי כבישה... כאשר עינינו רואות בטבע בעלי החיים אשר האדם רב חילו לכובשם במאסר רצונו לבל ירעו וישחתו, כן האדם עצמו, יש לאל ידו לכבוש טבעו הרע לבל יפעל, וגם לשנות טבעו לטוב ע"י לימוד והרגל.

"נשאת כמו שהיית..."

עשיר אחד מבני העיר בריסק היה ידוע כלמדון גדול, אבל קמצנותו עלתה על למדנותו. אמר לו פעם הגאון רבי חיים סולובייצ'יק זצ"ל:

התנא (באבות ה-כז) רומז להפליא: "הפך בה והפך בה" - אתה יכול ללמוד גמרא דף אחרי דף, להפוך בספר עד גמירא, "דכולה בה" - כבר סיימת את כל הש"ס. ויותר מזה: "יסיב ובלה בה" - הזדקנת מתוך לימוד, ואחרי הכל "ומינה לא תזוע" - לא זזת ממקומך, נשאת כמו שהיית! והראיה: "שאין לך מידה טובה הימנה" - לא למדת מן התורה אפילו מדה טובה אחת לסגל לעצמך...

ממעשה"נ

"אינו יכול להקרא אדם..."

לדעת הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, אדם שהוא בעל מדות טובות לא נחשב ל"בעל דרגה?" אדרבה: לשיטתו, אדם שהוא נעדר מדות טובות, אינו יכול להקרא אדם!

וסיפר הגאון רבי יצחק הקר שליט"א: פעם, כאשר ישב רבי שלמה זלמן עם תלמידים ושנה בפניהם את עניני הנזיקין שבמסכת בבא קמא פרק א', שאל: "למאן דאמר "מבעה" זה אדם שהזיק, מדוע לא נקטה המשנה "השור, הבור, האדם (במקום "מבעה"), וההבער?"

אלא מסתבר - השיב רש"ז בדרכו - שקשה היה למשנה לכנות "אדם המזיק" בתואר אדם"....

חינו ממתקים שס"ג

ניחום אבלים

מצוה לנחם את האבל ולהפיג צערו בדברי נחמה ועידוד!

נלמד מהפסוק: "ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלוקים את יצחק בנו" (פרק כה-יא)

ואמרו חז"ל: ויברך אלוקים את יצחק - מכאן שהקב"ה ניחם אבלים, אף אתה נחם אבלים. ופירש רש"י: ויברך - ניחמו על אביו וברכו ברכת אבלים" (סוטה יד.)

כתב הרמב"ם: יראה לי שנחמת אבלים קודם לביקור חולים, שניחום אבלים גמילות חסד עם החיים ועם המתים (פי"ד מהל" אב"ה"ז). כאשר בא הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל לנחם את הגאון רבי מאיר קרליץ זצ"ל על פטירת אחיו החזון איש, אמר, שלא יכל להשתתף בהלויה של החזון איש, אך הוסיף, שלפי הביאור ברמב"ם שניחום אבלים הוא חסד גם עם המתים, על כן במה שבא לנחם נחשב כאילו היה בהלויה עצמה...

כיוצא בזה, אמר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, כשבא לנחם את הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל על פטירת אביו הסטייפלער, כי יש עתה לכל אחד הזדמנות נדירה ומיוחדת לגמול חסד עם הסטייפלער אשר כולנו חייבים לו כל כך הרבה הכרת הטוב, שהרי ניחום אבלים הוא חסד גם עם המתים... נמצא שכאשר באים לנחם, גומלים בזה חסד עם הסטייפלער, ומתי היה לנו הזדמנות כזו לגמול חסד עם הסטייפלער!

במכתב ניחומים ששיגר המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל כתב בין היתר: "קבלו משפטי ה' באהבה, כי אין דבר רע יוצא מהש"ת, ואין זאת כי אם לנסות אותנו. הנה בידינו עתה לזכות בשעה קלה לחיי נצח... מי יכול לשער הזכות אשר יהיה לנפטר אם נקבל דין שמים באהבה..."

"הפרידה זמנית בלבד..."

סיפר אחד מאנשי ירושלים, שכאשר נפטרה בתו שהיתה מיוחדת במעלותיה, ורבים באו לנחמו, נכנסו לליבו רק דברי הניחום שהשמיע באוזניו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, שאמר לו כך:

"מה עלינו לדאוג ולהצטער? הן הפרידה היא זמנית בלבד, ובעוד כמה עשרות שנים נתראה איתה כולנו בעולם הנצח, ומה גם אם נזכה עוד קודם לכן לתחיית המתים"....

בדרך עץ החיים

"האדם היחיד שבא לנחמני..."

בליל בדיקת חמץ, נסתלק לבית עולמו רבי ירחמיאל גינזבורג זצ"ל. גשם שוטף פקד אז את העיר ירושלים. המנוח הובא לקבורה באותו לילה כמנהג ירושלים, כאשר ההלויה נערכת בחופזה.

למחרת היום, ישב בנו, רבי בן ציון "שבעה" עד חצות היום (מחמת חג הפסח). איש לא סר לנחמו, משום שלא ידעו האנשים על פטירתו הפתאומית של אביו, ואלה שידעו, עסוקים היו בהכנות לחג.

מספר הבן: "שעות ספורות לפני התקדש החג, מתדפק על דלת ביתי, הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל. הוא כיתת רגליו בגשם זלעפות מביתו לשכונת קטמון הרחוקה, בכדי לנחמני. היה זה האדם היחיד שסר לביתי לנחמני.

"חסד זה לא אוכל לשכוח לו לעולם" - אמר הבן - "אף לא את מילות הניחומים והעידוד שהרעף עלי רבי אריה שעות ספורות לפני התקדש החג, ואני בודד ואבל".

איש צדיק היה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"חסד טבעי"

הקיימת בטבע! קיימים אין ספור מחקרים בתחום, ואף ספרים שלמים שמוקדשים לנושא. אין ספק שקיימת מלחמה אכזרית בטבע, אך היא כלל וכלל לא מהווה את הגורם המכריע בהתפתחות העולם וקיומו!

* * *

האם כל מציאות ההדדיות בעולם היא בכדי?!

אומר הגה"צ **רבי יואל שורץ** זצוק"ל, משגיח ישיבת 'דבר ירושלים' - שהסתלק לאחרונה לבית עולמו: **המדרש** (פר' משפטים) אומר "בא וראה; כל בריותיו של הקב"ה לווין זה מזה. היום לזה מן הלילה, והלילה מן היום... הלבנה לזה מן הכוכבים, והכוכבים מן הלבנה... האור לזה מן השמש, והשמש מן האור..."

הווה אומר שזו היא עצם מציאות הבריאה, הנובעת מכך ש"עולם חסד יבנה".

ויתירה מכך אומר **הסבא מקלם** זצוק"ל. האדם נברא באופן כזה שלצורך חייו וחיותו הוא חייב לקיים יחסי הדדיות עם הסביבה. הוא יוצר עבור אחרים ואחרים יוצרים עבורו. הוא מייצר בגד ונותן אותו לאופה, שבתמורה נותן לו לחם ומקבל את הבגד - וכן על זה הדרך.

צורת החיים איננה בדרך "מקרה", אלא שהחיים בנויים תמיד על לקיחה ונתינה, כי כל מציאות הבריאה - והאדם שבמרכז הבריאה - היא של עולם חסד יבנה...

* * *

והנה עוד דוגמא של הדדיות הטבע, אשר קשורה לכל אחד ואחד: אדם, או בעל-חי, נושם. בכל נשימה ונשימה הוא צורך חמצן, המעניק לו את האנרגיה הדרושה לעצם החיים. מיד לאחר הנשימה הוא נושף החוצה את האויר, אך כידוע כבר לא מדובר באותו אויר. הוא נושם חמצן, והוא פולט תחמוצת פחמן.

מה קורה עם תחמוצת הפחמן? עולם הצומח קולט אותה, ונבנה באמצעותה. "בתמורה" מייצרים העצים, ושאר הצמחים חמצן... שוב אנו נושמים אויר, צורכים את החמצן שיצרו הצמחים, ומחזירים להם בתמורה את תחמוצת הפחמן...

באותה מידה שהחמצן הכרחי לגוף, כך הכרחית לצומח תחמוצת הפחמן. בעל חי נושם לא יכול להתקיים ללא חמצן, וצומח לא יכול להתקיים ללא תחמוצת הפחמן. ההדדיות בעצם מקיפה את כל עולם הטבע, וכאן התייחסנו רק לקצה הקרחון של עולם חסד יבנה!

'מוסף שב"ק'

את הסיפור הבא - כפי ששמע במו אוזניו מבעל המעשה - מספר מח"ס 'אבולוציה ויהדות', והוא התרחש בתקופת מלחמת העולם הראשונה (רקע: כאשר כבשו הרוסים כפרים ועיירות, חששו שהאוכלוסייה המקומית תתמרד, אז הם המציאו "פטנט": לקחו בשבי אנשים בעלי השפעה, והללו שימשו כבני-ערובה להתנהגותם הטובה של התושבים. אם התושבים לא התנהגו יפה, היו מלקים את בני הערובה או מעלים אותם לגרדום. אגב; אחד מאותם בני ערובה - שנקראו "גייזלים" בפי העם - היה סבו ר' מאיר זאב סטורם ז"ל).

את הסיפור שמע משומר יערות אוקראיני, שהרוסים הגלו אותו כבן-ערובה בסיביר: "במקום הגלות הותר להם לנוע בתוך שטח מסוים. האוקראיני יצא לצוד ארנבות או חיות אחרות, ולפתע שוד ושבר! הוא נפל לתוך בור מלכודת ובו דוב סיבירי גדול ממדים.

"ציידי סיביר נהגו לחפור בורות, לכסותם בענפים דקים ובנפול עליהם השלג כוסו ללא היכר. כעבור דוב, או חיה כבדה אחרת, היא נפלה לתוכו וכך לכדוה.

"כך מצא את עצמו איש זה לכוד עם דוב-פרא. נוכל לתאר לעצמנו את חרדתו של האיש הזה. המתח גבר כאשר הדוב קרב אליו ושם את כפת "ידו" על כתפו השמאלית בלחץ עצום.

"למזלו לא ארכה חרדה איומה זו. באותה שניה שם הדוב את כף רגלו השמאלית על כתפו הימנית ובתנועה מהירה זרזיה - שאינה מתכוונתיו האופייניות של דוב מגודל - התרומם אלעל, הצליח לתפוס את שפת הבור, השתחרר ממלכודתו ונמלט.

"האיש ניצל אמנם מציפורני הדוב ושיניו, אך נשאר לכוד וציפה לנס..."

* * *

"הנס אמנם הופיע..."

"כעבור שעות מספר ראה האיש עץ מחטני משתלשל לתוך הבור. חיש מהר עמד על המתרחש: הדוב עמד על שפת הבור ושלשל לתוכו שיח שהצליח לעקרו. בעזרת שיח זה הצליח מיודענו להשתחרר מ"כלאו". ממש לא יאמן כי יסופר.

"מקרים כאלה נדירים אמנם אך הם קיימים ומעידים על רגש העזרה ההדדית המצוי אפילו אצל יצורים נחותים ופראיים".

מי שמתעניין קצת בטבע ובעלי-חיים, נחשף מיד לתרבות הקרף, החזק מחסל את החלש וכו', אך אנשים לא מעלים על דעתם שהמלחמות הן רק חלק אפסי לעומת העזרה ההדדית

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il